

De heer Van Doorn benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.
Ir. A.W. van de Plassche, Directeur-Generaal van de Landbouw, spelt het ereteken op
tijdens de afscheidsmaaltijd.

TEN AFSCHEID
Z. VAN DOORN, ADJUNCT-DIRECTEUR
VAN DE STICHTING VOOR BODEMKARTERING

1 FEBRUARI 1950 - 1 FEBRUARI 1957

door

Dr. Ir. F. W. G. Pijls

Met ingang van 1 februari 1957 werd, wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd, aan de Heer Z. van Doorn eervol ontslag verleend als Adjunct-Directeur van de Stichting voor Bodemkartering.

Van Doorn was al 58, toen hij het experiment van dit adjunct-directeurschap nog ging ondernemen. De oudste medewerker van de Stichting voor Bodemkartering zal toen ongeveer 35 jaar oud geweest zijn. Men kan dus zeggen, dat er zowat een volle generatie verschil in leeftijd was tussen hem en de mensen, die aan hem werden toevertrouwd.

Dat niet alleen, hij was bovendien in Indonesië een dienst gewend, het Boswezen, waar hij Hoofd van de Bosinrichting was, die misschien voor Nederlandse begrippen, streng gereguleerd was en waar allerlei voorschriften golden. Dit laatste is in Nederland ook wel het geval, maar hier zijn er nog vele interpretaties mogelijk, waarvan bij ons instituut nogal dankbaar gebruik wordt gemaakt. Dat dit wel eens aanleiding gaf tot kleine wrijvingen kan men zich denken. Het is in tegendeel veel meer te verwonderen, dat aantal zowel als intensiteit van deze wrijvingen niet groter zijn geweest.

Dank zij zijn enorm gevoel voor humor en een behoorlijke dosis zelfkennis en zelfs zelfspot liep dit soort zaken altijd goed af.

Door genoemde eigenschappen, maar vooral ook door een zeer grote belangstelling, om niet te spreken van liefde, voor de mensen van de Stichting voor Bodemkartering en hun werk wist hij niet alleen de meningsverschillen tussen hem en de anderen tot een minimum te beperken, maar het is hem ook gelukt een sfeer te scheppen, waarin men graag werkt. Dit laatste is een van de belangrijkste taken van de leiding van een instituut, aldus Ir. Van der Plassche in zijn rede bij de installatie van de Nationale Raad voor het Landbouwkundig Onderzoek T.N.O. begin januari 1957.

Ook naar buiten heeft Van Doorn voor ons instituut veel aan, wat men tegenwoordig noemt, „public relations” gedaan. Vooral in de begintijd was dit noodzakelijk. Er moesten hier en daar stormpjes tot bedaren worden gebracht, die door sommige medewerkers in hun jeugdig, soms wat wilde, enthousiasme waren teweeggebracht.

Een van de activiteiten, waarover hij weinig heeft gepraat en waarvan ook weinigen veel weet hebben, is de moeite, die hij zich heeft getroost om de financiële basis van ons instituut gezond te maken. Het is goed om dit hier te memoreren.

In de begrotingsdossiers vanaf 1950 komen tal van brieven voor aan het Ministerie van Landbouw, waarin door Van Doorn gewezen werd op de moeilijke financiële positie van ons instituut. De financiële basis is dank zij zijn onvermoeid streven versterkt, ofschoon we nog niet zijn, waar we wezen moeten. Dit ligt echter niet aan Van Doorn.

Zo zou men nog een aantal zaken meer kunnen opnoemen, waarvoor Van Doorn geijverd en welke hij tot stand gebracht heeft.

Voor dit alles wordt hem op deze plaats nogmaals hartelijk dank gezegd.

Een zeer bijzonder persoonlijk woord van dank moet hier ten slotte nog worden uitgesproken voor de belangstelling voor mijn persoon, voor de manier waarop hij mij ingeleid heeft in mijn functie van directeur en voor de welhaast vaderlijke zorg, waarmee hij me heeft omringd.

TOESPRAAK GEHOUDEN DOOR DE HEER Z. VAN DOORN IN DE DIENSTVERGADERING VAN 22 JANUARI 1957

Mijnheer de Voorzitter, mijne Heren,

Dit is de laatste dienstvergadering, die ik zal bijwonen, tenminste in mijn tegenwoordige functie. Er komt nog een laatste afscheid op 18 februari, maar in deze kring wil ik toch wel iets te berde brengen. Meestal is een vertrek als dit niet zo leuk. Het wegvallen van de verantwoordelijkheid geeft wel even een gevoel van opluchting. Maar dat is hier nauwelijks het geval, want mijn verantwoordelijkheid is de afgelopen maanden al geleidelijk door de nieuwe directeur, Dr. Pijs, overgenomen. Al gauw zal ik van deze tijd alleen de herinnering aan een prettige, boeiende tijd en het gemis van een stimulerende bezigheid overhouden.

Na een lange kostelijke dienst in Indië, met een minder fraai slot door de Japanse bezetting en de revolutie daarna, was ik zo gelukkig hier weer een mooie werkring te vinden.

Eerst voelde ik mij als oudere een vreemde eend in de bijt met een heleboel jonge, luid snaterende eenden, die het allemaal erg goed weten te vertellen. Later ben ik mij echt thuis gaan voelen en ik zal deze opwekkende geest bepaald missen. Ik ben ondanks mijzelf van die luchthartige, weinig disciplinaire sfeer en die typen gaan houden. Ook daarom is het tijd, dat ik wegga.

Ik heb wel geprobeerd een voorbeeld te geven door zelf op bescheiden voet te reizen en op tijd op de vergaderingen te zijn. Maar alle twee zijn te ouderwets en hielpen niet.

Een wetenschapsman, pas van de Hogeschool, heeft een natuurlijke minachting voor alles wat geen wetenschap is. Administratieve, financiële en andere regelingen en moeilijkheden zijn vulgaire beperkingen, die niet moesten bestaan. Het duurt een poosje eer hij beseft, dat deze regelingen en bezigheden een stuk dagelijkse organisatie betekenen.

Van der Schans, Van Hall, Steur en Pape zijn mij een grote steun geweest. En Jantzen niet te vergeten. Wat zou de Bodemkartering beginnen zonder hem!

Met Prof. Edelman, die toen Directeur was en als niet gemakkelijk bekend stond, heb ik het goed kunnen vinden. Ik waardeer hem zeer om zijn kennis, zijn originaliteit, zijn stuwkracht, zijn toewijding. Voor de volgende Boor en Spade heb ik zijn geschreven portret gemaakt, dus dat ziet U binnenkort.

Zijn opvolger, Pijs, heb ik leren kennen als een kundige, bedachtzame, energieke en toegewijde chef met een hart van goud. U mag hem wel hoog in

ere houden en steunen in zijn zware verantwoordelijkheid. Een directie voelt zich wel eens tussen hamer en aambeeld.

Aan het verdere succes van de Stichting voor Bodemkartering twijfel ik niet. Van de voortgang hoop ik met belangstelling kennis te nemen. Van Boor en Spade geregeld of ongeregeld, de Nebokaart over een paar jaar, de eerste kaartbladen 1 : 50.000 over een jaar of 5, die van Utrecht en Zuid-Holland over 10 jaar. Andere publikaties daartussendoor.

Tot zover dan. Mijn dank voor de goede tijd die ik hier gehad heb en U allen, Directeur en Medewerkers, het allerbeste toegewenst.

TOESPRAAK

GEHOUDEN DOOR DE HEER Z. VAN DOORN
IN DE BESTUURSVERGADERING VAN 24 JANUARI 1957

Mijnheer de Voorzitter, mijne Heren,

Allereerst moet ik de Voorzitter dankzeggen voor zijn vriendelijke en waarderende woorden en voor het mooie boekgeschenk, dat hij mij namens het Bestuur overhandigde.

Dit is dan de laatste keer, dat ik in Uw midden ben: mijn laatste kans om in het Bestuur wat te berde te brengen.

Mijn vertrek is niet zo belangrijk. Het gaat maar om een dienst van 7 jaren als adjunct-directeur. Mijn bevoegdheden waren beperkt tot de niet-wetenschappelijke, de zakelijke aspecten van de Stichting voor Bodemkartering. Daarbinnen heb ik getracht te doen, wat binnen het bereik van de mogelijkheden lag. Hoofdzaak was wel, dat de medewerkers van de Stichting voor Bodemkartering ongestoord in een sympathieke sfeer hun werk konden doen.

Uiteraard moest een jonge instelling als de onze zich nog een blijvende plaats veroveren en waren de mogelijkheden nog zeer beperkt. Het Bestuur heeft op vele manieren meegewerkt om dit te verhelpen. Van 1950 tot 1957 is het personeel bijna verdubbeld en zijn de toegestane werkfondsen verdriedvuldigd. Ook hebben we nog wel eens wat buiten de begroting om kunnen doen. Omgekeerd heeft de Stichting voor Bodemkartering voor de bestuursleden ook wel eens dienst kunnen doen om lastige uitgavenposten van andere organen, als de COLN, onder te brengen.

Als het wel eens moeilijk was de Stichting voor Bodemkartering in het gareel van de ingewikkelde staatsmachine te krijgen, is ons dat niet aangekend en kregen we alle hulp van onze mentor, de Afdeling Akker- en Weidebouw.

Ook in het werk en de werkwijze is in die jaren veel veranderd. De organisatie is daarop nog niet geheel berekend. In 1950 was het zo, dat iedere karteringsleider een studiekartering had en als hij daar een goede, zelfstandige studie van maakte, onder leiding van Prof. Edelman, de Directeur, dan was aan de eis voldaan.

Behoudens redactie, tekenkamer en administratie was speciaal de wetenschappelijke organisatie decentraal. Nu staan naast de studieopdrachten ook concrete zware taken, die het gehele land bestrijken, als de Nebokaart 1 : 200.000 en de kaartbladkartering 1 : 50.000. Deze beide zijn in dit stadium geen routinekartering en zullen dit voorlopig ook niet worden.

Op het gebied van de bodemkundige studie hebben zich gespecialiseerde afdelingen ontwikkeld voor Bodemclassificatie, Landclassificatie en Hydrologie. Nu komt er ook een afdeling bij voor Programmering en Planning.

Ten aanzien van de opdrachten van de Cultuurtechnische Dienst en gemeenten, zal deze nieuwe afdeling weinig zorgen hebben. De uitvoering van die opdrachten is in veilige banen, zo lang die tenminste niet te veel gedecentraliseerd wordt.

Veel moeilijker is het om de Programmering en Planning van het wetenschappelijk onderzoek, speciale afdelingen en studiekarteringen, binnen een goed raamwerk te krijgen. Ook de over het gehele land reikende taken voor Nebokaart en kaartbladen 1 : 50.000 bieden bijzondere moeilijkheden.

De Nebokaart 1 : 200.000 is 5 jaar geleden geëntameerd zonder voldoende besef van wat dat zou gaan inhouden. Met de leiding of liever de supervisie werd een medewerker belast naast zijn normale werk, de uitvoering bleef decentraal. Het werk nadert nu zijn einde, behalve dan de druk. Intussen is ook met de kaartbladkartering 1 : 50.000 in verschillende provincies een begin gemaakt. Ook hier staan grote moeilijkheden te wachten om dit tot een bevredigend, uniform resultaat te brengen. Ook nu wil het Bestuur weer iemand belasten met leiding of supervisie, naast zijn andere werk. De ervaring met de Nebo heeft geleerd dat dit zeer ongewenst, zo niet onmogelijk, is. Dit coördineren voor het gehele land kan men niet aan een halve kracht, hoe bekwaam ook, overlaten. Voor de leiding van de kaartbladkartering is vanaf het begin een hele man nodig en een goede.

De taak van de Directeur is in deze jaren verzwaard. Zijn voornaamste zorgen zijn:

1. aan de studie en opdrachten, vooral die over het gehele land grijpen, een kundige en krachtige centrale leiding te verschaffen;
2. het Bestuur voldoende kennis en begrip van het werk en de overtuiging van de noden en behoeften bij te brengen.

Het kan wel eens een keer moeilijk zijn een veelhoofdige bestuur te hebben, in plaats van een enkele chef. Ook wel eens gemakkelijk.

Ik heb in drie jaren met twee directeuren te maken gehad: Prof. Edelman en Dr. Pijls. Met beiden heb ik het best kunnen vinden. Edelman was er steeds op uit een principiële scheiding van bevoegdheden in het oog te houden. Pijls heeft het laatste jaar op de aangenaamste wijze mijn taak en verantwoordelijkheid overgenomen.

Hoewel ik zeker wel eens wat heb verzuimd, heb ik van het Bestuur en de Bestuursleden niet anders dan een welwillende houding ervaren.

Na mijn langdurige dienst in Ned. Indië is deze 7-jarige werkkkring bij de Stichting voor Bodemkartering een mooi en boeiend slot geworden. Daarvoor ben ik het Bestuur en de beide Directeuren bijzonder dankbaar.

Tot Burger, die er vandaag niet kon zijn, had ik een speciaal woord van dank willen richten. Als oud-collega kende hij mij, heeft hij mij in Uw kring voorgesteld en hij is altijd een trouwe makker gebleken. Later is in het Bestuur nog een collega opgenomen en wel Hendrikx, met wie ik in Indië veel heb samengewerkt.

Mijne Heren, ik wil het hierbij laten en U allen nogmaals danken voor deze boeiende en prettige jaren en U het beste toewensen met de Stichting voor Bodemkartering en in Uw eigen dienst.